

Preventie- en handhavingsplan Alcohol 2024-2027

Voor de uitvoering van de Alcoholwet

Vastgesteld op: xxxxxxxxxxxx

Vastgesteld door: Gemeenteraad

Zaaknummer: xxxxxxxxxxxx

Voorwoord

Wordt nog aangevuld.

Samenvatting

In artikel 43a van de Alcoholverwet is opgenomen dat gemeenten verplicht zijn om elke vier jaar een Preventie- en Handhavingsplan Alcohol vast te laten stellen door de gemeenteraad. Met dit Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2024-2027 geeft de gemeente invulling aan deze belangrijke wettelijke taak.

De doelstellingen en ambities uit het plan sluiten aan bij de landelijke doelstellingen zoals deze zijn opgenomen in het Nationaal Preventieakkoord. Landelijk wordt er gestreefd naar een daling van het aantal jongeren (onder de 18 jaar) dat ooit alcohol heeft gedronken van 45% naar 25% in 2040.

Om een beeld te krijgen van de huidige situatie omtrent alcoholgebruik in de gemeente Midden-Drenthe zijn er verschillende onderzoeken geraadpleegd en enquêtes uitgezet. Uit de gezondheidsmonitor van de GGD blijkt dat Drentse jongeren meer en vaker drinken in vergelijking met de rest van Nederland. Daarnaast blijkt uit de enquêtes dat circa de helft van de ouders/verzorgers alcohol koopt voor hun minderjarige kind. Het alcoholgebruik onder volwassenen en ouderen geeft een positiever beeld. Bij volwassenen is het aantal zware drinkers gedaald in vergelijking met 2016. En ouderen in Drenthe drinken minder dan landelijk gezien.

Om het beeld compleet te maken zijn er verschillende gesprekken gevoerd met samenwerkingspartners en organisaties als VNN, Welzijnswerk, slijterijen, dorpshuizen, de horecaondernemers, politie en sportverenigingen. Tijdens deze gesprekken komt naar voren dat bij een plattelandsgemeenten, zoals Midden-Drenthe, alcoholgebruik al op jongere leeftijd begint en dat ouders dit ook toestaan. Voorlichting, trainingen voor barpersoneel en met name de rol van de ouders in preventie wordt belangrijk geacht.

Het overkoepelende doel van het Preventie- en Handhavingsplan is “het terugdringen van alcoholgebruik onder de 18 jaar en het overmatig/zwaar alcohol gebruik bij volwassenen om schadelijke gevolgen van alcohol te voorkomen”. Om het overkoepelende doel te bereiken zijn onder andere onderstaande concrete doelen geformuleerd:

- Het aantal jongeren onder de 18 dat ooit alcohol heeft gedronken neemt af met 10% (van 60% naar 50%)
- Het aantal jongeren onder de 18 dat ooit aangeschoten of dronken is geweest neemt af met 5% (van 38% naar 33%)
- Het aantal jongeren onder de 18 dat aan binge drinken doet neemt af met 5% (van 23% naar 18%)
- In 95% van de gecontroleerde gevallen wordt de leeftijdsgrens nageleefd;
- in 2027 zijn alle alcoholwetvergunningen geactualiseerd;
- bij 100% van de controles wordt geconstateerd dat er niet wordt door geschonken bij dronkenschap.

Alleen preventie is niet voldoende om alcoholgebruik te beïnvloeden. Hiervoor zijn ook handhavingsactiviteiten nodig. De komende vier jaar willen wij prioriteit geven aan de volgende acties:

- Controles op leeftijdsgrens 18 jaar en doorschenken bij dronkenschap
- Beheersen beschikbaarheid alcohol en voorkomen blurring.
- Voorschriften verbinden aan evenementen op het gebied van alcohol
- Bepierking van schenktijden voor de paracommercie
- Verbieden van prijsacties

Elke 4 jaar wordt het beleid geëvalueerd. Monitoring van de doelstellingen vindt plaats aan de hand van de uitkomsten van de onderzoeken van de GGD die elke 4 jaar worden uitgevoerd.

Inhoud

Voorwoord	2
Samenvatting	3
1. Inleiding	6
1.1 Uitgangspunten	6
1.1.1 Alcoholwet	6
1.1.2 Gemeentelijk gezondheidsbeleid	6
1.2 Samenwerkingspartners	7
1.3 Leeswijzer	7
2. Ontwikkelingen	8
2.1 Landelijke ontwikkelingen	8
2.1.1 Nationaal Preventieakkoord	8
2.1.2 Landelijke doelstellingen	8
2.1.3 Landelijke campagnes	8
2.2 Regionale en lokale ontwikkelingen	9
3. Probleem- en risicoanalyse	10
3.1 Schadelijkheid van alcohol	10
3.1.1 Landelijke cijfers	10
3.2 Alcoholgebruik in Drenthe en Midden-Drenthe	10
3.2.1 Jongeren	10
3.2.2 Volwassenen	12
3.2.3 Ouderen	13
3.3 Informatie van samenwerkingspartners	14
3.3.1 Politierapportages en horecacontroles	14
3.3.2 GGD	15
3.4 Informatie door veldonderzoek	16
3.4.1 Alcohol gerelateerde overlast meldingen (MOR)	16
3.4.2 Enquêtes	16
3.4.3 Samenwerkingspartners en organisaties	17
4. Ambitie en doelstellingen	19
5. Uitvoering preventie en handhaving	20
5.1 Preventie	20
5.1.1 Scholen	20
5.1.2 Alcoholverstrekkers	21
5.1.3 Ouders	22
5.1.4 Gemeente en samenwerkingspartners	22

5.2	Handhavingsactiviteiten	23
5.2.1	<i>Handhaving Alcoholwet</i>	23
5.2.2	<i>Controles en capaciteit</i>	24
5.2.3	<i>Sanctiestrategie</i>	24
5.3	Verbinding preventie en handhaving	25
6.	Monitoring en evaluatie	27
Bronnenlijst		28
Bijlagen		
1.	Definities	
2.	Overzicht gesprekken en enquêtes	
3.	Rapportage Enigma Research	

1. Inleiding

Op 1 juli 2021 werd de Drank- en Horecawet vervangen door de Alcoholwet. De Alcoholwet is een bijzondere wet die de verstrekking van alcoholhoudende dranken regelt. Daarnaast staat in artikel 43a dat gemeenten verplicht zijn om elke vier jaar, gelijktijdig met de nota gemeentelijk gezondheidsbeleid een Preventie- en Handhavingsplan Alcohol vast te laten stellen door de gemeenteraad. Met dit Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2024-2027 geeft de gemeente invulling aan deze belangrijke wettelijke taak.

Het Preventie en Handhavingsplan biedt gemeenten de mogelijkheid om de (soms nog) gescheiden werelden van preventie en handhaving dicht bij elkaar te brengen en te verenigen in een integraal beleidsplan met één gezamenlijke missie: het voorkomen van alcohol gerelateerde schade, met name onder jongeren.

1.1 Uitgangspunten

1.1.1 Alcoholwet

Artikel 43a van de Alcoholwet benoemt een aantal onderdelen die in het plan moeten worden opgenomen:

- Een duidelijke ambitie en visie voor de komende vier jaar
- Probleem- en risicoanalyse welke ingaat op de cijfers en ontwikkelingen in Midden-Drenthe
- Doelstellingen voor de preventie en handhaving op alcoholgebruik en alcoholverstrekking
- Preventieve acties, zoals educatieve activiteiten (voorlichting) die worden ondernomen om alcoholgebruik, met name onder jongeren, te voorkomen. Hierbij moet de aansluiting worden gezocht met andere preventieprogramma's als het gemeentelijk gezondheidsbeleid
- De handhavingsactiviteiten en de wijze waarop deze activiteiten worden uitgevoerd
- Resultaten die in de door het plan bestreken periode minimaal behaald dienen te worden.
- Aansluiting met andere regelgeving als schenktijden, happy hours en voorwaarden voor alcoholverstrekking op evenementen
- Samenwerking met lokale partners onder andere scholen, sportverenigingen, jongerenwerk, politie, horecaondernemers en organisatoren van evenementen
- Wijze van monitoring en evaluatie
- Benodigde capaciteit en financiële middelen

1.1.2 Gemeentelijk gezondheidsbeleid

Op 27 juni 2019 heeft de gemeenteraad de beleidsnota bewegen en leefstijl 2019-2023 vastgesteld, het gezondheidsbeleid van de gemeente Midden-Drenthe. Het hoofddoel van het beleid is het stimuleren van een gezonde leefstijl. Hieronder valt ook het ontmoedigen van middelengebruik. Een belangrijke doelstelling uit deze beleidsnota is het verhogen van het percentage jongeren in de leeftijd van 12-18 dat nog nooit gedronken heeft met 5%.

In het gezondheidsbeleid worden al een aantal preventie maatregelen genoemd waar dit beleid nauw op aan kan sluiten. Het team Gezond in Midden-Drenthe zet actief in op preventie en voorlichting. Bijvoorbeeld door jaarlijks het project IkPas te promoten waar steeds meer mensen aan meedoen. Dit betekent dat je als persoon zelf de uitdaging aangaat om een periode niets te drinken en op die manier ervaart wat het met je doet. Zo worden naast kinderen ook volwassenen (ouders/verzorgers) steeds meer betrokken bij de voorlichtingen over middelengebruik.

De beleidsnota bewegen en leefstijl wordt herijkt. Bij de herijking wordt de verbinding gelegd met het preventie- en handhavingsplan alcohol door aan te sluiten bij de doelstellingen en preventieve acties uit dit plan.

1.2 Samenwerkingspartners

Het is belangrijk om samen met partners maatregelen te treffen om het alcoholgebruik onder jongeren te beperken en alcohol gerelateerde schade te voorkomen. Belangrijke partners hierin zijn scholen, sportverenigingen, politie, Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD Drenthe), Verslavingszorg Noord-Nederland (VNN), horecaondernemers en daarbij ook de branchevereniging Koninklijke Horeca Nederland, jongerenwerkers, welzijnswerk en organisatoren van evenementen. Het Preventie- en Handhavingsplan wordt in samenwerking met deze partijen opgesteld. Daarnaast wordt ook in de plan verwerkt hoe tijdens de handhaving en preventie de samenwerking wordt gezocht met de verschillende partijen.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk	Titel	Beschrijving
1.	Inleiding	De inleiding gaat kort in op de uitgangspunten van het beleid en de samenwerkingspartners.
2.	Ontwikkelingen	De landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen worden toegelicht.
3.	Probleem- en risicoanalyse	Dit hoofdstuk kijkt naar de trends en ontwikkelingen rondom het alcoholgebruik in Drenthe en Midden-Drenthe.
4.	Ambitie en doelstellingen	In dit hoofdstuk worden de doelstellingen voor de komende vier jaar geformuleerd.
5.	Uitvoering preventie en handhaving	Hoofdstuk 5 gaat in op de activiteiten van preventie en handhaving die de komende vier jaar ondersteunen bij het halen van de doelen.
6.	Monitoring en evaluatie	Dit hoofdstuk beschrijft de wijze van monitoring en evaluatie om de voortgang van de doelen bij te kunnen houden.

2. Ontwikkelingen

2.1 Landelijke ontwikkelingen

2.1.1 Nationaal Preventieakkoord

Eind oktober 2018 is landelijk het Nationaal Preventieakkoord vastgesteld en ondertekend door een groot aantal partijen in Nederland zo ook door de VNG namens de gemeenten en door GGD GHOR namens de GGD'en. Het akkoord moet eraan bijdragen dat preventie gaat leiden tot onder andere een betere gezondheid van alle inwoners, minder verschillen in gezondheid en een goede start voor alle kinderen. De focus ligt op het terugdringen van overgewicht, rookgedrag en overmatig alcoholgebruik.

Het Nationaal Preventieakkoord krijgt een verdere uitwerking in het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De komende jaren gaan we als gemeente aan de slag met de uitwerking en implementatie van deze akkoorden. Een belangrijk doel vanuit het GALA om in dit beleidsplan bij aan te sluiten is *'gezonde leefstijl: het voorkomen en vroeg signalering van middelengebruik onder jongeren'*. Concrete doelen die hierbij horen is toezicht en handhaving op de naleving van de leeftijdsgrens. Daarnaast moet er worden ingezet op de versterking van de netwerksamenwerking met partijen als de GGD en VNN voor de aanpak van vroeg signalering.

De ambitie voor 2040 wat betreft alcoholgebruik is als volgt: 'Jongeren onder de 18 drinken geen alcohol. De groep overmatige en zware drinkers is fors afgenomen en ook drinken tijdens de zwangerschap komt niet meer voor.' Een mooie ambitie waar we lokaal middels de doelstellingen in dit preventie- en handavingsplan aan willen bijdragen.

2.1.2 Landelijke doelstellingen

Landelijk wordt er gestreefd naar een daling van het aantal jongeren (onder de 18 jaar) dat ooit alcohol heeft gedronken van 45% naar 25% in 2040. Een andere doelstelling is dat er in 2030 sprake is van 100% naleving van de leeftijdsgrens. Om deze doelstelling te halen worden op landelijk niveau verschillende maatregelen genomen, waarvan de meesten zijn opgenomen in de Alcoholwet:

- Meerderjarigen zijn strafbaar als ze alcohol geven aan minderjarigen op openbare plekken.
- Minderjarigen mogen geen alcohol bij zich hebben op openbare plekken.
- Retailers mogen geen alcohol verkopen aan jongeren onder de 18 jaar. Dit geldt ook voor bijvoorbeeld cafés, sportkantines en festivals.
- Er worden afspraken gemaakt met scholen over (niet) drinken van alcohol rond scholen en tijdens schoolactiviteiten.
- Alcoholmerken mogen geen reclame maken gericht op jongeren. Dit is afgesproken in de Reclamecode voor Alcoholhoudende dranken (RvA).

2.1.3 Landelijke campagnes

Door middel van verschillende landelijke campagnes besteedt de overheid extra aandacht aan de voorlichting over alcoholgebruik. Hieronder staan een aantal voorbeelden van deze campagnes. De campagnes kunnen gebruikt worden bij de preventie activiteiten.

- NIX18 campagne. Met de NIX18 campagne wil het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) de sociale norm 'niet drinken en roken tot je 18e' versterken. Iedereen zou het normaal moeten gaan vinden als jongeren voordat zij 18 jaar zijn niet roken of drinken. De overheid ondersteunt daarbij ook verstrekkers van alcohol bij het naleven van de leeftijdsgrens met de NIXzonderID-campagne.
- IkPas. Via IkPas kun je de uitdaging aan gaan met jezelf door mee te doen aan verschillende challenges. Daag jezelf bijvoorbeeld uit door een maand niet te drinken. De campagne is gericht op het doorbreken van patronen in het alcoholgebruik, met name voor volwassenen.

- Zien drinken, doet drinken. Deze campagne is bedoeld om ouders/verzorgers bewust te maken van wat het met jongeren doet wanneer ze anderen zien drinken.
- Dranquilo-campagne. Deze campagne is bedoeld om drinkgewoontes te doorbreken. Met de campagne wil de overheid laten zien dat rustig aan doen met alcohol heel normaal is en dat je hierdoor niet buiten de groep valt. Het biedt jongeren en volwassenen handvatten om nee te zeggen tegen alcohol.

2.2 Regionale en lokale ontwikkelingen

Uit het Wijkgezondheidsprofiel van 2022 blijkt dat er binnen de Drentse gemeenten de behoefte bestaat om steviger in te zetten op een integrale aanpak van preventie om de gezondheid van de inwoners te stimuleren. Zoals ook benoemd in de introductie is het daarom belangrijk om met de preventie maatregelen in dit beleid aan te sluiten op de al bestaande preventieve acties die bijvoorbeeld voortkomen uit het gezondheidsbeleid of al uitgevoerd worden door de verschillende organisaties binnen de provincie en gemeente. Hieronder worden een aantal van deze acties, speerpunten en organisaties kort benoemd.

- Het team gezond in Midden-Drenthe zet zich samen met de inwoners in voor een gezonder Midden-Drenthe voor iedereen. Elk jaar promoot dit team onder andere campagne IkPas.
- Jeugdakkoord. In het jeugdakkoord is de afname van het aantal jongeren dat drinkt een speerpunt. Er wordt aandacht besteed aan de bewustwording over de schadelijke effecten van alcohol.
- Jongeren op gezond gewicht Midden-Drenthe (JOGG) en als onderdeel daarvan Teamfit (JOGG-Teamfit).
- Gezonde school.
- VNN is een belangrijke samenwerkingspartner. De afdeling VNN Preventie kan in samenwerking met JOGG-Team fit een Instructie Verantwoord Alcohol (IVA) schenken geven aan barvrijwilligers. Daarnaast kan VNN een preventieprogramma genaamd Helder op School aanbieden, wat onderdeel is van de Gezonde School.
- Gezonde sportomgeving (rookvrij sportterrein, gezonder voedingsaanbod en verantwoord alcoholbeleid)
- Sport- en gezondheidsakkoord
- In het Meerjarenbeleidsprogramma Drenthe Samen Gezond in Beweging (MJP) en het uitvoeringsprogramma (UVP) is verantwoord middelengebruik opgenomen als focusthema.

3. Probleem- en risicoanalyse

3.1 Schadelijkheid van alcohol

De risico's van alcoholgebruik onder jongeren zijn groot. Langdurig zwaar alcoholgebruik, maar ook incidenteel overmatig alcoholgebruik kan de hersenontwikkeling onherstelbaar beschadigen.

Jongeren zijn gevoeliger voor alcohol schade dan volwassenen. Wie op jonge leeftijd begint met het drinken van alcohol, loopt bovendien meer kans op schadelijk drinkgedrag op latere leeftijd. Korte termijneffecten van een schadelijk alcoholpatroon zijn bijvoorbeeld verwondingen, ongevallen, alcoholvergiftiging en risicovol seksueel gedrag

3.1.1 Landelijke cijfers

Het Trimbos Instituut is een onafhankelijk, wetenschappelijk kennisinstituut voor mentale gezondheid, alcohol, tabak en drugs. Op de website is veel informatie te vinden over het alcoholgebruik onder jongeren en volwassenen van de afgelopen jaren. Daarnaast beschikt ook de GGD, via de gezondheidsmonitor, over veel informatie omtrent het alcoholgebruik. Wanneer er naar de beschikbare informatie wordt gekeken komt het volgende landelijke beeld naar voren (2021):

- Van de jongeren tussen de 12 en 16 jaar heeft 47,5% ooit alcohol gedronken. Van deze jongeren is er bij 21% ook sprake van binge drinken.
- Van alle leerlingen op voortgezet onderwijs is 16% ooit dronken geweest, op 16 jarige leeftijd is dit 39%.
- 85% van de 16-18 jarige MBO en HBO studenten heeft ooit alcohol gedronken.
- Jongens drinken vaker en meer alcohol dan meisjes. Ook bij volwassenen is dit het geval. Daarnaast drinken mannen vaker overmatig of zwaar dan vrouwen.
- In 2021 zijn ca. 4500 mensen behandeld op een spoedeisende hulp afdeling vanwege een alcoholvergiftiging. Daarnaast zijn er 15.600 mensen binnengekomen bij de spoedeisende hulp met een letsel na een alcohol gerelateerd ongeval.

	Alcoholvergiftiging	Letsels na alcohol gerelateerd ongeval
Totaal	4.500	15.600
Man	2.800	11.000
Vrouw	1.600	4.600
12-17 jaar	900	500
18-24 jaar	1000	3400
25-54 jaar	2000	6000
55+	600	5100

Tabel 1: Registraties bij de SEH met een alcoholvergiftiging of letsel na alcohol gerelateerd ongeval in 2021

*Er hebben 14 ziekenhuizen meegedaan aan het onderzoek, daarnaast wordt betrokkenheid van alcohol niet altijd geregistreerd bij een SEH bezoek het betreft daardoor een ondergrens.

3.2 Alcoholgebruik in Drenthe en Midden-Drenthe

3.2.1 Jongeren

In het najaar van 2021 is de laatste jeugdgezondheidsmonitor uitgevoerd door de GGD Drenthe in samenwerking met de GGD GHOR en het RIVM. Het onderzoek is uitgevoerd onder jongeren uit klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs (leeftijdscategorie tussen 12 en 18 jaar). In totaal hebben in Drenthe 3541 jongeren deelgenomen aan het onderzoek, waarvan 246 uit Midden-Drenthe.

Voor heel Drenthe kunnen een aantal conclusies worden getrokken uit het onderzoek:

- In veel gemeenten is het alcoholgebruik toegenomen ten opzichte van 2019. Drentse jongeren drinken meer in vergelijking met de rest van Nederland. Zo heeft in Drenthe 59%

van de jongeren wel eens alcohol gedronken, waar dit landelijk 52% is. Daarnaast is 47% van de Drentse jongeren ooit dronken geweest, in Nederland is dit 41%.

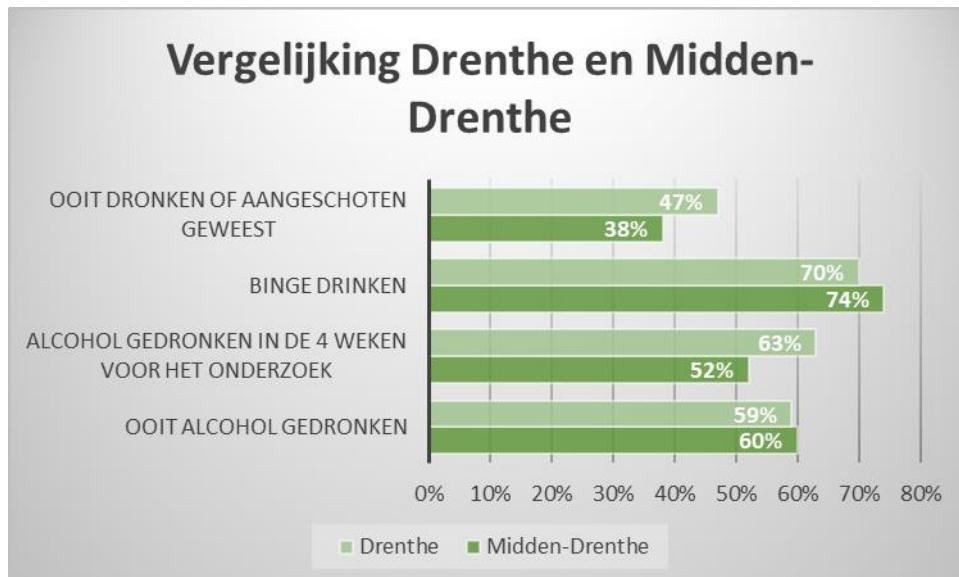
- Van de 63% die in de vier weken voorafgaand aan het onderzoek alcohol heeft gedronken, deed 70% in de afgelopen 4 weken aan binge drinken. 12% deed zelfs 7 keer of meer aan binge drinken.
- Van de jongeren die ooit alcohol dronken, is bijna de helft (47%) al eens dronken of aangeschoten geweest. Van de jongeren die in de afgelopen 4 weken alcohol hebben gedronken, geeft de helft (51%) van de jongeren aan dronken geweest te zijn.
- Net als bij de landelijke cijfers is ook hier te zien dat jongens vaker en meer drinken dan meisjes.
- Wanneer een vergelijking wordt gemaakt tussen opleidingsniveaus blijkt dat leerlingen op het VMBO vaker drinken dan leerlingen van de HAVO of VWO.

	Jongen	Meisje	12-14 jaar	15-18 jaar	Totaal
Ooit alcohol gedronken	60%	57%	48%	70%	59%
Alcohol gedronken in de afgelopen 4 weken*	63%	63%	46%	74%	63%
Binge drinken in de afgelopen 4 weken**	74%	66%	56%	77%	70%
Ooit aangeschoten of dronken geweest*	47%	46%	26%	61%	47%
Aangeschoten of dronken geweest in de afgelopen 4 weken**	53%	49%	31%	59%	51%

Tabel 2: Uitkomsten jeugdgezondheidsmonitor 2021

*onder de jongeren die ooit alcohol gedronken hebben

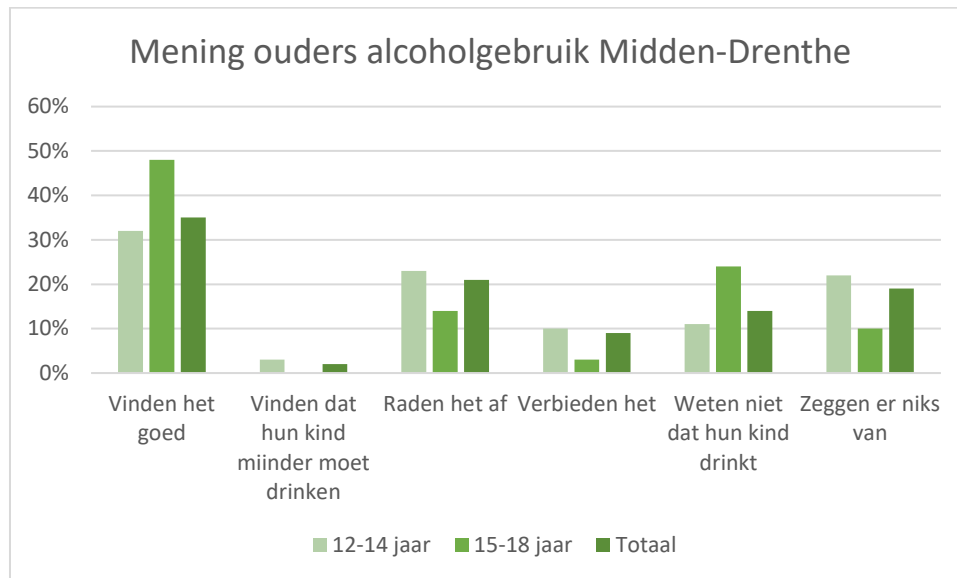
** onder de jongeren die in de afgelopen 4 weken gedronken hebben

Figuur 1: Vergelijking cijfers jeugdgezondheidsmonitor Drenthe en Midden-Drenthe

Wanneer er wordt gekeken naar de invloed van de ouders/verzorgers op het alcoholgebruik geeft een kwart van de leerlingen van 12-14 jaar aan dat de ouders het goed vinden dat ze alcohol drinken, 22% zegt er niets van en 23% van de ouders raadt het af. Bij leerlingen van 15-18 jaar vindt 48% van de ouders het goed, zegt 10% er niets van en raadt 14% het af. In Midden-Drenthe verbiedt 9% van de ouders het drinken van alcohol, in heel Drenthe ligt dit percentage nog lager, namelijk op 6%. 2% van

de jongeren in Midden-Drenthe geeft aan een verslaving aan alcohol, drugs of gokken van iemand in het gezin te hebben meegemaakt of nu te ervaren.

Figuur 2: Mening ouders over alcoholgebruik Midden-Drenthe

3.2.2 Volwassenen

In 2020 is de laatste gezondheidsmonitor uitgevoerd onder volwassenen tussen de 19 en 64 jaar. Hieronder worden de uitkomsten voor Drenthe weergegeven. Figuur 3 vergelijkt van de belangrijkste uitkomsten de situatie in Drenthe met de situatie in Midden-Drenthe.

- Het alcoholgebruik onder volwassenen in Drenthe heeft zich over het algemeen positief ontwikkeld. Het aantal zware drinkers is gedaald in vergelijking met 2016.
- In het jaar voorafgaand aan het onderzoek heeft 83% van de volwassenen weleens alcohol gedronken. Landelijk ligt dit percentage op 81.
- Van de volwassenen die weleens alcohol drinken kan 58% worden geclassificeerd als lichte drinker, 17% als matige drinker en 8% als (zeer) excessieve drinker (zie Garretsen-alcoholschaal, bijlage 1). Wanneer we kijken naar hoe volwassenen zichzelf typeren, beschouwt 63% zichzelf als een lichte drinker, 17% als een gematigde drinker en 2% als een stevige drinker.
- Als volwassenen alcohol drinken, doen ze dat bijna allemaal in het weekend (97%). 55% van de volwassenen drinkt ook doordeweeks alcohol, gemiddeld 1 of 2 glazen per dag, landelijk is dit 59%. In vergelijking met doordeweeks wordt er in het weekend per dag meer gedronken: 20% van de volwassenen drinkt gemiddeld op een dag in het weekend 5 glazen of meer en 26% drinkt 3 à 4 glazen.
- Als we kijken naar de verschillen tussen de leeftijdscategorieën zien we dat de jongvolwassenen (19-34) vooral in het weekend drinken en dan ook meer glazen consumeren. 50-64 jarigen zijn vaak matige drinkers, zij drinken frequenter, maar minder glazen per keer.
- Volwassenen met een HBO of WO opleiding lijken frequenter te drinken maar wel minder glazen per keer te nuttigen.
- De coronacrisis heeft er bij 12% van de volwassenen in Drenthe toe geleid dat ze minder alcohol zijn gaan drinken en bij 5% meer. In Midden-Drenthe is dit respectievelijk 10% en 5%.

De gezondheidsmonitor onderzoekt naast alcoholgebruik ook vele andere gezondheidsaspecten, zoals eenzaamheid. Ruim 40% van de Drentse volwassenen voelt zich eenzaam. Eenzaamheid kan een relatie hebben met alcoholgebruik.

Figuur 3: Uitkomsten gezondheidsmonitor volwassenen 2020

3.2.3 Ouderen

Naast een gezondheidsmonitor voor volwassenen is er in 2020 ook een gezondheidsmonitor uitgevoerd onder ouderen vanaf 65 jaar. Hieronder worden de uitkomsten voor Drenthe weergegeven. Figuur 3 vergelijkt van de belangrijkste uitkomsten de situatie in Drenthe met de situatie in Midden-Drenthe.

- Net als bij de volwassenen heeft het alcoholgebruik zich gunstig ontwikkeld ten opzichte van 2016. Daarnaast drinken ouderen in Drenthe minder dan landelijk gezien.
- In jaar voorafgaand aan het onderzoek heeft 70% van de ouderen weleens alcohol gedronken, landelijk is dit 73%. Veruit de meeste ouderen drinken alcohol in het weekend. Echter, 73% van de ouderen drinkt ook op doordeweekse dagen. Ook dit percentage is lager dan het landelijke niveau, in Nederland drinkt 75% van de ouderen doordeweeks.
- Ook als er wordt gekeken naar overmatig drankgebruik ligt het percentage in Drenthe lager dan landelijk. 18% van de Nederlandse ouderen is een overmatige drinker, in vergelijking met 16% in Drenthe en 13% in Midden Drenthe 13%.
- Van de ouderen die weleens alcohol drinken kan 45% worden geclassificeerd als lichte drinker, 20% als matige drinker en 4% als (zeer) excessieve drinker. Wanneer we kijken naar hoe ouderen zichzelf typeren, beschouwt 54% zichzelf als een lichte drinker, 13% als een gematigde drinker en 1% typeert zichzelf als een stevige drinker.
- Hoger opgeleide ouderen drinken vaker, en dan vooral vaker alle dagen van het weekend en/of alle doordeweekse dagen.
- Als het gaat om alcoholgebruik zien we duidelijke verschillen tussen mannen en vrouwen. Mannen drinken vaker en meer alcohol dan vrouwen, zowel op doordeweekse dagen als in het weekend. Ze worden dan ook vaker getypeerd als een matige of excessieve drinker. Daarnaast zijn er in verhouding meer vrouwen die niet drinken.
- Er zijn ook verschillen per leeftijdscategorie. Ouderen van 65-74 jaar kunnen vaker geclassificeerd worden als 'matige' drinkers dan ouderen van 75 jaar en ouder. Binnen de oudste leeftijdsgroep is het aandeel niet-drinkers groter.
- De coronacrisis heeft er bij 9% van de ouderen in Drenthe toe geleid dat ze minder alcohol zijn gaan drinken en bij 4% meer.

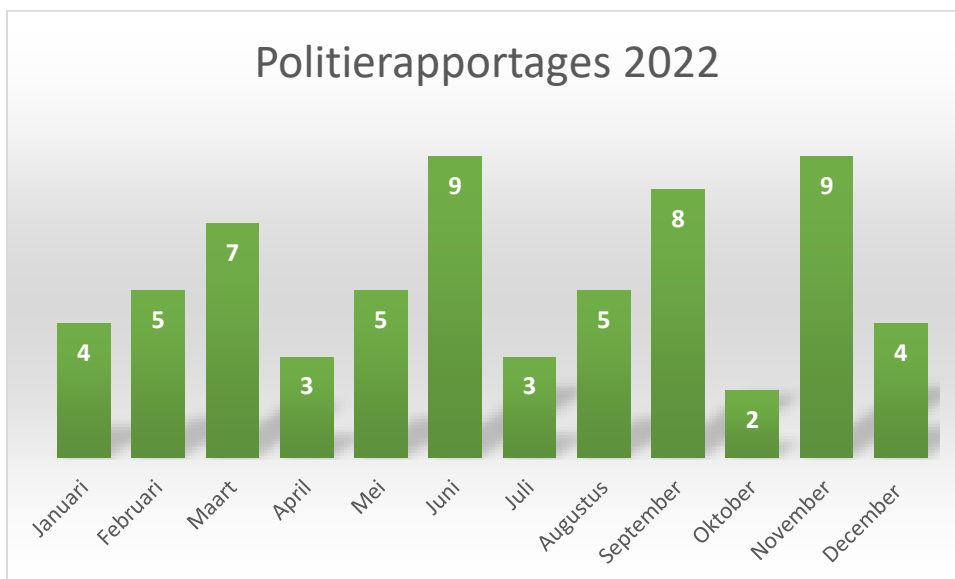

Figuur 4: Uitkomsten gezondheidsmonitor ouderen 2020

3.3 Informatie van samenwerkingspartners

3.3.1 Politierapportages en horecacontroles

Elke week maakt de politie een rapportage van de binnengekomen meldingen in die week. Deze rapportages zijn gefilterd op alcohol gerelateerde incidenten. De resultaten hiervan zijn weergegeven in figuur 4.

Figuur 5: Alcohol gerelateerde meldingen in politierapportages 2022

Bovenstaande figuur geeft per maand het aantal alcohol gerelateerde meldingen weer uit de politierapportages van 2022. Ondanks dat alle meldingen gerelateerd zijn aan alcohol, hebben de meldingen betrekking op verschillende situaties. Veel van de meldingen hebben betrekkingen op incidenten binnen de relatiesfeer waarbij er conflicten zijn ontstaan doordat één of beide personen onder invloed zijn van alcohol. Andere meldingen gaan over overlast van jongeren onder invloed die geluidsoverlast veroorzaken, vernielingen aanbrengen of afval achterlaten bij speeltuinen, schoolpleinen en bankjes. Daarnaast worden er een aantal meldingen gedaan van burenoverlast gerelateerd aan alcoholgebruik. Er zijn enkele meldingen van rijden onder invloed, verwarde

personen en zorgen over minderjarige kinderen die verblijven bij ouders/verzorgers met een verslaving. De meldingen hebben dus betrekking op alle leeftijdscategorieën.

Wanneer het gaat om minderjarigen kan het zo zijn dat bureau HALT in beeld komt. Uit de cijfers van vorig jaar blijkt echter dat er geen verwijzingen naar HALT hebben plaatsgevonden die gerelateerd zijn aan en conflict met alcohol. Over het algemeen zijn in de laatste jaren het totaal aantal HALT verwijzingen ook erg afgenomen. Van 38 in 2019, 10 in 2020, 12 in 2021 naar 5 in 2022.

Belangrijk om te vermelden is dat er ook incidenten zijn waarbij er mogelijk alcohol in het spel is maar dit niet genoemd wordt in de melding. Dit betekent dat de cijfers in werkelijkheid hoger kunnen zijn dan hier is weergegeven.

Horecacontroles

In 2022 heeft de politie op verschillende avonden in het jaar horecacontroles uitgevoerd. Hierbij zijn verschillende dingen geconstateerd. Er zijn horecagelegenheden waarbij weinig tot geen controle plaatsvindt op het identiteitsbewijs. Dit vindt slechts steekproefsgewijs plaats bij de ingang, maar niet meer bij de bar.

Begin 2022 waren er vaak minderjarigen aanwezig in de horecagelegenheden, die door gebrek aan ID controle ook alcohol tot hun beschikking hadden. Hier is gedurende het jaar een verbetering in te zien, waarbij het publiek in de horecagelegenheden verschuift naar meer meerderjarigen. Wat wel het gehele jaar opvalt is dat barmedewerkers alcohol drinken tijdens bardiensten.

3.3.2 GGD

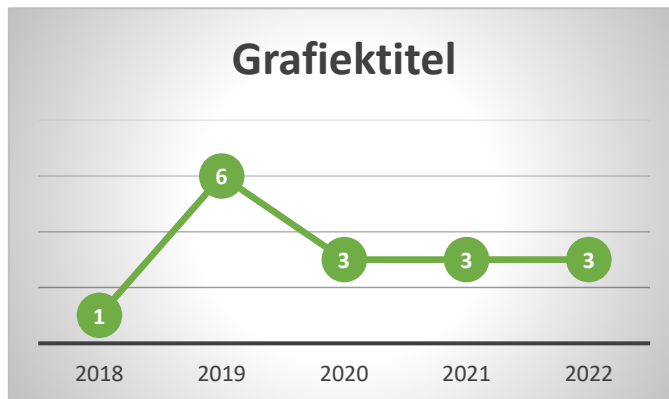
Naast de gezondheidsmonitor voor jongeren, volwassen en ouderen stelt de GGD ook wijkprofielen op. Voor Drenthe is het laatste wijkprofiel opgeleverd in 2022. Per wijk wordt er ingegaan op meerdere onderwerpen die te maken hebben met gezondheid. Eén van deze onderwerpen is overmatig drankgebruik. Per wijk wordt weergegeven of er sprake is van gemiddeld meer of minder overmatige drinkers dan in andere wijken. Daarnaast wordt het percentage overmatige drinkers weergegeven. In de tabel hieronder worden de resultaten weergegeven.

Wijk	Gemiddeld meer of minder overmatige drinkers vergeleken met andere wijken	Percentage overmatige drinkers
Beilen	Minder	6%
Hijken	Meer	8%
Hooghalen	Meer	8%
Wijster	Meer	8%
Spier	Meer	9%
Drijber	Meer	9%
Smilde	Minder	7%
Bovensmilde	Meer	7,5%
Hoogersmilde	Meer	8%
Westerbork	Minder	7%
Elp	Meer	8%
Witteveen	Meer	9%
Nieuw-Balinge	Meer	9%
Nieuweroord	Meer	13%
Zwiggelte	Meer	8%
Orvelte	Meer	8%
De Broekstreek	Meer	9%

3.4 Informatie door veldonderzoek

3.4.1 Alcohol gerelateerde overlast meldingen (MOR)

Inwoners kunnen via een webformulier 'melding openbare ruimte' meldingen indienen. De meldingen die de afgelopen jaren zijn binnengekomen zijn uitgezocht en er is gekeken hoeveel van deze meldingen gerelateerd waren aan alcohol. De aantallen zijn weergegeven in figuur 5.

Het merendeel van deze meldingen worden veroorzaakt door hangjeugd dat rondhangt bij bankjes, schoolpleinen en speeltuinen. Hier alcohol en drugs nuttigt en het afval vervolgens achterlaat. Een enkele keer wordt er een melding gedaan van overlast van de burens door een feest inclusief alcoholgebruik. Er is één melding binnengekomen over een horecagelegenheid.

Figuur 6: Alcohol gerelateerde meldingen openbare ruimte 2018-2022

3.4.2 Enquêtes

In april 2023 is er, in samenwerking met onafhankelijk onderzoeksbureau Enigma Research, een enquête uitgezet onder jongeren tussen de 12 en 18 jaar en ouders/verzorgers met kinderen tussen de 12 en 18 jaar met als doel om een beeld te krijgen van het alcoholgebruik onder jongeren in de gemeente. Er zijn 279 jongeren die het onderzoek volledig hebben ingevuld. Onder de ouders/verzorgers hebben is de respons helaas een stuk minder geweest en hebben 43 personen meegedaan aan de enquête. De resultaten van deze groep moeten daarom als indicatief worden beschouwd.

Hieronder wordt een kort overzicht gegeven van de belangrijkste resultaten. De volledige resultaten van het onderzoek zijn te vinden in bijlage 3.

Enquête jongeren

- 68% procent van de deelnemende jongeren heeft wel eens alcohol gedronken. De meeste jongeren deden dit voor het eerst thuis in het bijzijn van de ouders/verzorgers.
- De helft van de jongeren die aangeeft wel eens alcohol te hebben gedronken drinkt bijna nooit alcohol, 13% drinkt wekelijks alcohol.
- 31% van de deelnemende jongeren heeft **geen** afspraken gemaakt met ouders over alcoholgebruik.
- Wanneer jongeren wel afspraken hebben gemaakt met hun ouders/verzorgers gaat dit meestal over het aantal glazen dat ze mogen drinken.
- Bijna de helft van de jongeren (48%) geeft aan de hun ouders/verzorgers de alcohol voor hen koopt.
- Op de vraag "Ik heb weleens alcohol gedronken omdat andere dit ook deden, terwijl ik dit zelf liever niet wilde" geeft 79% aan het hier helemaal niet mee eens te zijn en 3% is het er mee eens.
- 67% van de jongeren heeft wel eens gehoord van de NIX18 campagne.

Figuur 7: Resultaten van de vraag "Op welke plekken drink je alcohol"

Enquête ouders/verzorgers

- Een derde van de ouders/verzorgers vindt 18 jaar een acceptabele leeftijd voor het drinken van alcohol. 28% vindt dat hun kind alcohol mag drinken vanaf 16 jarige leeftijd. Er zijn ook ouders/verzorgers die liever zien dat hun kind pas op latere leeftijd alcohol drinken, zo vindt bijvoorbeeld 10% 21 jaar een acceptabele leeftijd.
- Meer dan de helft (51%) van de ouders praat regelmatig of vaak met hun kind over alcohol. 7% praat nooit met hun kind over alcohol.
- 81% van de ouders/verzorgers heeft afspraken gemaakt met hun kind. Deze afspraken gaan met name over de leeftijd waarop het kind mag beginnen met drinken en het maximum aantal glazen. 23% denkt dat de afspraken **niet** worden nagekomen.
- 37% van de ouders geeft aan dat hun kind alcohol mag drinken. Het drinken van alcohol gebeurt dan ook grotendeels thuis of bij vrienden.
- 62% van de ouders/verzorgers koopt alcohol voor hun kind.
- Meer dan de helft van de ouderen (54%) geeft aan zich zorgen te maken over de invloed van groepsdruk op het (toekomstig) alcoholgebruik van hun kind.

3.4.3 Samenwerkingspartners en organisaties

Er zijn verschillende gesprekken gevoerd, met de vertegenwoordiging van de dorpshuizen, het dorpenoverleg Midden-Drenthe, team Gezond in Midden-Drenthe, JOGG-Teamfit, de horecaondernemers (Beilen, Westerbork, vertegenwoordiging KHN), politie en sportverenigingen. Daarnaast is er een enquête uitgezet onder andere samenwerkingspartners inclusief HALT, VNN, GGD, welzijnswerk, jongerenwerkers, slijterijen en organisatoren van evenementen. Ook is er een bijeenkomst geweest voor raads- en commissieleden op 28 maart 2023 om het gesprek te voeren over de doelstellingen en ambities van het preventie- en handavingsplan. Hieronder worden kort een aantal onderwerpen die aan bod zijn gekomen uitgelicht. De volledige uitwerking van de gesprekken, enquêtes en de bijeenkomst met de raads- en commissieleden is te vinden in bijlage 2.

- Het beeld leeft dat in plattelandsgemeenten, zoals Midden-Drenthe, het alcoholgebruik al op jongere leeftijd begint. Een ander kenmerk van plattelandsgemeenten is dat er ook veel alcohol genuttigd wordt in zuipketen.

- Meerdere samenwerkingspartners en organisaties die bevraagd zijn hebben het beeld dat ouders steeds vaker toe staan dat hun kind alcohol drink wanneer deze nog niet de wettelijke leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.
- De horecagelegenheden merken dat jongeren thuis indrinken en hierdoor al dronken aankomen bij een uitgaansgelegenheid.
- Naast overlast als gevolg van alcohol gebruik, wordt door veel partners en organisaties ook de toenemende drugsoverlast benoemd.
- In de gesprekken werd de belangrijke rol van de ouders in het alcoholgebruik van jongeren vaak benoemd. Ouders hebben een voorbeeldfunctie, het is daarom belangrijk om in te zetten op bewustwording voor de ouders. Met als doel dat ouders meer afspraken maken met hun kinderen over het alcoholgebruik.
- Voorlichting voor zowel ouders als jongeren wordt gezien als een belangrijk preventief middel. Er is aangegeven het verstandig te vinden om de voorlichting te laten geven door iemand die de jongeren echt aanspreekt, zoals een ervaringsdeskundige (bijvoorbeeld een kinderarts). Zo kunnen de jongeren en hun ouders kennis maken met de gevaren van alcohol. Daarnaast moeten kinderen leren omgaan met groepsdruk.
- Ook trainingen voor barpersoneel worden gezien als een effectief preventief middel. Barpersoneel moet op de hoogte zijn van de wet- en regelgeving, maar moet daarnaast ook om kunnen gaan met overlast en vervelend gedrag als gevolg van alcoholgebruik.
- Activiteiten en evenementen voor jongeren tussen de 14 en 18 jaar zijn er onvoldoende. Om te voorkomen dat deze jongeren tussen wal en schip vallen en alcohol gaan gebruiken op plekken waar geen toezicht is, is het goed om evenementen te organiseren voor deze groep jongeren.
- De mogelijkheid van het opnemen van sluitingstijden en schenktijden in de APV is een aantal keer benoemd.
- In de handhaving spelen de BOA's een rol. Zij kunnen regelmatig controleren op de wet- en regelgeving zoals de naleving van de leeftijdsgrens en doorschenken bij dronkenschap. Het wordt als prettig ervaren als deze controles worden aangekondigd, zodat er ook een preventieve werking vanuit kan gaan.
- Naast handhaving is ook het goede gesprek met ondernemers, dorpshuizen, slijterijen, supermarkten en sportkantines erg belangrijk.

4. Ambitie en doelstellingen

De probleem- en risicoanalyse uit hoofdstuk drie en de conclusies die daaruit getrokken kunnen worden zijn vertaald in lokale doelstellingen voor de komende vier jaar.

Dit preventie- en handavingsplan heeft de volgende overkoepelende doelstelling:

Het terugdringen van alcoholgebruik onder de 18 jaar en het overmatig/zwaar alcoholgebruik bij volwassenen om schadelijke gevolgen van alcohol te voorkomen.

Om het bovenstaande doel te bereiken zijn de volgende concrete doelstellingen geformuleerd:

Doelstelling	Huidig percentage	Streven
Het aantal jongeren onder de 18 dat ooit alcohol heeft gedronken neemt af met 10%	60%	50%
Het aantal jongeren onder de 18 dat ooit aangeschoten of dronken is geweest neemt af met 5%	38%	33%
Het aantal jongeren onder de 18 dat aan binge drinken doet neemt af met 5%	23%	18%
Het percentage ouders/verzorgers dat het goedkeurt dat hun kind alcohol drinkt neemt af met 10%	35%	25%
Het aantal volwassenen dat excessief drinkt neemt af met 4%	9%	5%
Het aantal volwassenen dat zeer excessief drinkt neemt af met 1%	2%	1%
Het aantal ouderen dat excessief drinkt neemt af met 2%	4%	2%
Het percentage ouders dat met hun kind afspraken maakt over alcoholgebruik stijgt met 10%	69%	79%

Tabel 4: Doelstellingen 2024-2027

Alcoholwet

In de Alcoholwet worden een aantal eisen gesteld, zoals bijvoorbeeld aan doorschenken bij dronkenschap en het controleren van de leeftijdsgrens. Hier kunnen ook een aantal doelstellingen aan verbonden worden:

- In 95% van de gecontroleerde gevallen wordt de leeftijdsgrens nageleefd
- In 2027 zijn alle alcoholwetvergunningen geactualiseerd
- Bij 100% van de controles wordt geconstateerd dat er niet wordt door geschonken bij dronkenschap

Algemeen

Er zijn ook een aantal algemene doelstellingen die kunnen ondersteunen bij het halen van de overkoepelende doelstelling. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het vergroten van de bewustwording onder jongeren en hun ouders van de risico's van overmatig alcoholgebruik en het vergroten van de kennis onder inwoners in het herkennen van signalen van overmatig alcoholgebruik en weten wat te doen wanneer men dit signaleert. Ondanks dat dit geen concrete doelstellingen zijn, levert het behalen van deze doelen een belangrijke bijdrage aan de bovenstaande doelen.

5. Uitvoering preventie en handhaving

Om de preventie- en handavingsstrategie te richten op de juiste doelgroepen is het goed om eerst kort de verschillende motivaties te benoemen voor het drinken van alcohol.

- Persoonlijke motivatie. Er wordt verwacht dat alcohol een bepaald gevoel geeft, het positieve versterken of het negatieve wegdrukken.
- Opvoedstijl van ouders
- Invloed van vrienden, hierbij is ook het gevoel om ergens bij te horen belangrijk.
- Aanbod en beschikbaarheid van alcohol. Beschikbaarheid is gerelateerd aan aantal verkooppunten en openingstijden hiervan, prijs, marketing en reclame van producten. Er is een onderscheid te maken tussen 'retail-availability', via commerciële aanbieders (zoals supermarkten, horeca en avondwinkels) en 'social availability', dat werkt via het sociale systeem (familie, school, werk en vrienden).
- Ook de wettelijke leeftijdsgrens speelt mee in de keuze om wel of geen alcohol te drinken

Bovenstaande laat zien dat een integrale aanpak essentieel is. Zo'n integrale aanpak is gericht op een mix van vier pijlers:

1. Voorlichting en educatie
2. Signalering, advies en ondersteuning
3. Fysieke en sociale omgeving
4. Regelgeving en handhaving

Deze vier pijlers komen terug in de preventieve en handavingsacties die in de hoofdstuk worden besproken.

5.1 Preventie

Bij preventie is het doel om door middel van educatie (zoals voorlichting) en communicatie de verschillende doelgroepen bewust te maken van de risico's en effecten van (overmatig) alcoholgebruik.

In dit preventie- en handavingsplan staan er vier doelgroepen centraal die invloed hebben op het alcoholgebruik of kunnen ondersteunen bij de educatie en communicatie over de effecten van alcohol.

- Scholen
- Alcoholverstrekkers
- Ouders
- Gemeente en samenwerkingspartners

De eerste drie doelgroepen beschikken niet altijd over voldoende kennis van de risico's van alcohol of zij weten niet hoe zij kunnen bijdragen aan het voorkomen van (problemen door) alcoholgebruik. Daarom vormen zowel bewustwording van de risico's als het bieden van handelingsperspectief een rode draad in de preventieve acties die worden ondernomen. De laatste doelgroep kan ondersteuning bieden bij de educatie en communicatie richting deze doelgroepen om de bewustwording en kennis te vergroten.

5.1.1 Scholen

Scholen spelen een belangrijke rol wanneer het gaat om het voorkomen van alcoholgebruik onder jongeren. Omdat kinderen een groot deel van hun tijd doorbrengen op school hebben docenten ook een belangrijke signalerende functie. VNN beschikt over een uitgebreid aanbod om scholen te ondersteunen, zowel op het gebied van voorlichting en bewustwording als bij de signalerende functie. Zo zijn er verschillende lesprogramma's en trainingen voor docenten. Daarnaast kan VNN helpen bij het opstellen van schoolregels om er voor te zorgen dat de norm NIX18 wordt uitgedragen en dat de school een alcoholvrije omgeving is.

Voorlichting kan bijvoorbeeld gegeven worden door een ervaringsdeskundige die werkzaam is als kinderarts op de alcoholpoli. De ervaringsdeskundige kan ingaan op de effecten van alcohol door voorbeelden te noemen uit eigen ervaring. Het is belangrijk om ook de ouders te betrekken bij de voorlichting.

Veel scholen zijn daarnaast ook bezig met het bevorderen van een gezonde leefstijl. Alcoholgebruik is onderdeel van een gezonde leefstijl. Wanneer er aandacht wordt besteed aan deze gezondere leefstijl op scholen kan het alcoholgebruik hierin meegenomen worden. Dit zorgt voor een integrale aanpak waarbij meerdere thema's gelijktijdig opgepakt kunnen worden.

5.1.2 Alcoholverstrekkers

Alcoholverstrekkers zijn verantwoordelijk voor de naleving van de Alcoholwet. Van hen wordt verwacht dat ze op de hoogte zijn van de leeftijdsgrens en deze naleven. Daarnaast wordt van ze verwacht dat ze niet doorschenken bij dronkenschap en personen in een dronken staat niet toelaten bij een horecagelegenheid, evenement of sportvereniging. Om de alcoholverstrekkers hierin de ondersteunen kunnen verschillende acties worden ondernomen.

Training

Voor medewerkers van de horeca, slijterijen, evenementen, supermarkten en sportverenigingen zijn verschillende trainingen ontwikkeld. Deze trainingen gaan in op de verantwoordelijkheden voor barmedewerkers en bieden daarnaast een handelingsperspectief. VNN kan bijvoorbeeld fysieke trainingen, zoals IVA trainingen, verzorgen voor barmedewerkers en vrijwilligers die ingaan op verschillende onderwerpen zoals de naleving van de wet- en regelgeving, trends en het omgaan met alcohol gerelateerde agressie. Om de kennis te behouden is het streven om de medewerkers elk jaar een training te laten volgen. Hierbij is het idee om de trainingen gemixt te laten plaatsvinden zodat ervaringen uitgewisseld kunnen worden. Een barmedewerker bij een dorps huis of supermarkt maakt namelijk andere dingen mee dan een barmedewerker bij een horecagelegenheid of evenement.

Naast VNN kan ook Team Gezond in Midden-Drenthe een rol vervullen bij de trainingen. Het team verzorgt zelf geen trainingen maar speelt hierin wel een faciliterende rol.

Sportverenigingen

Een gezonde sportomgeving is belangrijk. In de praktijk vindt na een sportevenement vaak een 'derde helft' plaats in de sportkantine. De barinkomsten zijn voor een sportvereniging vaak een belangrijke, zo niet de belangrijkste, inkomstenbron. Om alcoholgebruik in sportkantines te minderen en alcoholverstrekking aan minderjarigen te voorkomen kunnen sportverenigingen een alcoholbeleid opstellen. Hierbij kunnen ze worden ondersteund door de gemeente, NOC*NSF, VNN en JOGG-Teamfit/Gezond in Midden-Drenthe.

Communicatie

Het is belangrijk dat de alcoholverstrekkers op de hoogte zijn van de lokale beleidsmaatregelen. De alcoholverstrekkers worden periodiek op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen door middel van een gesprek met de betrokken medewerkers van de gemeente en organisaties als welzijnswerk en gezond in Midden-Drenthe. Deze gesprekken zijn ook bedoeld om te bespreken waar de alcoholverstrekkers tegen aanlopen en gezamenlijk te kijken naar oplossingen.

Daarnaast is het belangrijk dat alcoholverstrekkers zelf communiceren over de landelijke campagnes als NIX18 en NIX zonder ID en deze actief uitgedragen door bijvoorbeeld posters of stickers op te hangen van de verschillende campagnes.

5.1.3 Ouders

Ouders spelen een ontzettend belangrijke rol wanneer het gaat om het alcoholgebruik van hun kinderen. Door het voorbeeld dat ze geven middels hun eigen alcoholgebruik, hebben ze invloed op wat hun kinderen weten over alcohol, hoe zij denken over alcoholgebruik en welke effecten zij verwachten van het gebruik. Het is daarom essentieel om in te zetten op de bewustwording en kennis van ouders over alcohol.

Ouders kunnen het alcoholgebruik van hun kinderen beïnvloeden door bijvoorbeeld afspraken te maken en regels te stellen over alcohol. Daarnaast kunnen ouders ervoor zorgen dat kinderen minder makkelijk aan alcohol kunnen komen door het zelf niet beschikbaar te stellen. Voordat ouders overgaan tot het maken van afspraken en het inperken van de beschikbaarheid van alcohol is het belangrijk dat ouders/verzorgers bewust zijn van de effecten en risico's van alcohol. Het is daarom belangrijk om ook ouders te informeren. VNN kan hier een rol in spelen door het organiseren van een bijeenkomst waarbij ouders worden geïnformeerd over de laatste stand van zaken op het gebied van middelen, gamen en gokken en voorzien van opvoedingsadviezen.

5.1.4 Gemeente en samenwerkingspartners

De gemeente en samenwerkingspartners zoals de GDD, VNN, Gezond in Midden-Drenthe en Welzijnswerk kunnen samen optrekken om de scholen, ouders en alcoholverstrekkers te ondersteunen. Hiervoor kunnen de volgende acties worden ondernomen:

- Lokale beleidsmaatregelen communiceren aan alcoholverstrekkers, ouders en jongeren.
- Het ondersteunen van scholen bij voorlichtingen bijvoorbeeld door gebruik te maken van het preventieprogramma Helder op School van VNN.
- Het aanbieden van aantrekkelijke alcoholvrije alternatieven. Bijvoorbeeld het organiseren van alcoholvrije activiteiten of creëren van een alcoholvrije omgeving.
- Door de norm NIX18 uit te dragen kan de sociale beschikbaarheid van alcohol beperkt worden.
- Het aanbieden van trainingen aan professionals voor het signaleren en bespreekbaar maken van problemen door alcoholgebruik bij jongeren.
- VNN kan zowel scholen, ouders als alcoholverstrekkers handvatten en ondersteuning bieden bij voorlichting. Voor scholen zijn er bijvoorbeeld lesprogramma's en ondersteuning bij het opstellen van schoolregels. Voor horecaondernemers zijn er trainingen die ingaan op de wet- en regelgeving maar ook op hoe om te gaan met alcohol gerelateerde agressie.
- Bovenstaande zijn grotendeels universele vormen van preventie. Zowel de GGD en VNN bieden ook preventie op maat. Zo zijn er bijvoorbeeld gespreksgroepen voor kinderen waarvan de ouders verslaafd zijn.
- Daarnaast zijn er ook acties gericht op bepaalde doelgroepen. Zwangere vrouwen kunnen bijvoorbeeld in gesprek over een gezonde leefstijl inclusief het gebruik van middelen. Daarnaast kan gekeken worden naar prioritering van doelgroepen die extra aandacht behoeven zoals eenzame ouderen. VNN kan ondersteuning bieden bij het bereiken van deze specifieke doelgroepen.

Versterken netwerksamenwerking

De komende jaren gaan we als gemeente aan de slag met de uitwerking en implementatie van het IZA en GALA. Met name het doel gezonde leefstijl is belangrijk om in dit plan bij aan te sluiten. Hieronder valt het voorkomen en vroeg signalering van middelengebruik onder jongeren. Belangrijk hierbij is het opzetten van een samenwerkingsverband met VNN en GGD en het verstekken van de netwerksamenwerking met andere relevante partijen. Met de bovenstaande acties willen we hier de komende jaren op gaan inzetten.

Voor de uitvoering van het IZA en GALA zijn ook SPUK gelden beschikbaar. Voor het specifieke doel van voorkomen en vroeg signalering van middelen gebruik is € 4.431 beschikbaar. Dit bedrag kan jaarlijks aangevraagd worden van 2023 tot en met 2025. Het bedrag kan ingezet worden voor bijvoorbeeld de voorlichtingen en trainingen die hierboven genoemd zijn.

5.2 Handhavingsactiviteiten

Onderzoek laat zien dat een beleid dat alleen inzet op preventie niet voldoende is om het alcoholgebruik te beïnvloeden. In deze paragraaf wordt daarom ingegaan op de handhavingsactiviteiten waar de komende vier jaar op ingezet wordt. Daarnaast wordt kort uiteengezet hoe de beschikbare capaciteit wordt ingezet om deze activiteiten uit te voeren.

5.2.1 Handhaving Alcoholwet

De focus van het toezicht ligt op de leeftijdsgrens, het voorkomen van dronkenschap en het beheersen van de beschikbaarheid. Het betreft de volgende bepalingen:

1. Leeftijdsgrens van 18 jaar

- a. In artikel 20, lid 1 van de Alcoholwet is opgenomen dat het verboden is om alcoholhoudende drank te verstrekken aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Hierbij hoort ook het verbod op het verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van 18 jaar of ouder, welke kennelijk bestemd is voor een persoon van wie de leeftijd niet is vastgesteld.
- b. Artikel 45 Alcoholwet verbiedt personen onder de 18 om op publiek toegankelijke plaatsen alcoholhoudende drank aanwezig te hebben.

2. Dronkenschap

- a. Artikel 20, lid 4 Alcoholwet. Het verbod om personen in kennelijke staat van dronkenschap toe te laten in een horecazaak, op het terras of in een slijterij.
- b. Artikel 20, lid 5 van de Alcoholwet. Het verbod om in kennelijke staat dienst te doen in een horecazaak, op het terras of in een slijterij.
- c. Artikel 252 Wetboek van Strafrecht (in samenwerking met de politie). Verbod om personen in kennelijke staat van dronkenschap alcohol te verkopen of toe te dienen.

3. Beheersen beschikbaarheid en voorkomen van blurring

- a. Artikel 25 Alcoholwet: Horecagelegenheden mogen alleen alcoholhoudende dranken aanbieden voor gebruik ter plaatse en slijterijen en detailhandel mogen alleen alcoholhoudende dranken aanbieden voor gebruik elders. Er is één uitzondering: het schenken van alcoholhoudende dranken in slijterijen. Dit is onder bepaalde voorwaarden toegestaan, zodat slijterijen in hun zaak proeverijen kunnen organiseren (artikel 13 Alcoholwet).

Naast bovenstaande handhavingsprioriteiten wordt er de komende vier jaar ingezet op de onderstaande aanvullende acties:

- Voorschriften voor evenementen

Artikel 35 lid 2 van de Alcoholwet biedt burgemeesters de mogelijkheid om voorschriften te verbinden aan het verlenen van een ontheffing voor bijzondere gelegenheden van zeer tijdelijke aard, zoals evenementen en buurtfeesten. Er kunnen bijvoorbeeld voorwaarden worden gesteld aan de manier waarop de verantwoorde verstrekking van alcohol wordt ingericht, zoals het verplichten van leeftijdsbandjes.

- Beperking van schenktijden voor de paracommercie

Artikel 4 van de Alcoholwet biedt gemeenten de mogelijkheid om regels te stellen waar de paracommerciële instellingen zich aan moeten houden bij de verstrekking van alcoholhoudende dranken. Hierbij kan gedacht worden aan het opleggen van bepaalde schenktijden of het hanteren van sluitingstijden. Deze regels moeten worden opgenomen in de Algemeen Plaatselijke Verordening.

- Verbieden van prijsacties

Artikel 25d van de Alcoholwet geeft gemeenten de bevoegdheid om ter bescherming van de volksgezondheid of in het belang van de openbare orde happy hours/prijsacties te kunnen beperken. Met deze bevoegdheid kunnen de meest excessieve acties (meer dan 40% korting) worden verboden. Het beperken van de mogelijkheden om met prijzen voor alcoholhoudende dranken te stuntsen is een geschikt instrument om overmatig drankgebruik in het uitgaansleven te beperken en dronkenschap te voorkomen. De gemeente kan het verbod op prijsacties vastleggen in de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV). Dit is op dit moment nog niet vastgelegd. De komende twee jaar worden de prijsacties geïnventariseerd. Naar aanleiding van de inventarisatie wordt beoordeeld of een verbod op prijsacties in de APV moet worden opgenomen.

5.2.2 *Controles en capaciteit*

Om te controleren op bovenstaande prioriteiten worden er verschillende controles ingepland in de komende jaren. Bij deze controles wordt in alle gevallen gelet op naleving van de leeftijdsgrens en doorschenken bij dronkenschap. De evenementen worden vanzelfsprekend gecontroleerd op de voorwaarden die zijn opgenomen in de vergunning.

- Evenementen worden steekproefsgewijs gecontroleerd (minimaal 12 evenementen per jaar)
- Dorpshuizen en sportkantines worden 3 keer per jaar bezocht
- Horecagelegenheden worden 6 keer per jaar bezocht
- Supermarkten en slijterijen worden 5 keer per jaar bezocht (mystery visits)

De mystery visits worden uitgevoerd door jongeren onder de 18 jaar. Bij scholen, jeugdsozen en buurthuizen zullen jongeren worden gevraagd om de mystery visits uit te voeren. Zij zullen alcoholische dranken proberen te kopen bij de supermarkten en slijterijen. Indien de jongeren alcoholische dranken kunnen kopen en meekrijgen, ontvangen de ondernemers achteraf een brief van de gemeente.

Voor de controles op bovenstaande prioriteiten zijn er binnen de gemeentelijke organisatie twee BOA's beschikbaar (2fte). Wanneer nodig kan er worden samengewerkt met BOA's uit andere Drentse gemeenten. Samenwerking met de politie is bij deze controles belangrijk.

Risicogericht toezicht

De eerste 2 jaar worden bovenstaande controles uitgevoerd. Na deze 2 jaar worden de controles geëvalueerd. Er wordt gekeken naar waar de meeste overtredingen hebben plaatsgevonden, waarna er een risicomatrix kan worden opgesteld ten behoeve van risicogericht toezicht. Dit betekent dat het toezicht plaatsvindt daar waar de meeste risico's zijn op overtredingen.

5.2.3 *Sanctiestrategie*

De sanctionering van overtredingen wordt uitgevoerd middels de voorgeschreven bevoegdheden die zijn vastgelegd in artikelen 41 tot en met 44b van de Alcoholwet. Zo is bijvoorbeeld in artikel 44 lid 1 opgenomen dat de burgemeester de bevoegdheid kan ontzeggen om zwak-alcoholhoudende drank te verkopen wanneer er binnen 12 maanden driemaal artikel 20, lid 1 (leeftijdsgrens) is overtreden.

De burgemeester kan daarnaast een bestuurlijke boete opleggen bij een overtreding van artikelen 3, 4, 9, derde, vierde en vijfde lid, 12 tot en met 19, artikel 20, eerste tot en met derde lid, 22, eerste en tweede lid, 24, 25, behoudens het derde lid, 25a tot en met 25d, 29, derde lid, 35, tweede en vierde lid, of 38.

Als aanvulling op hetgeen dat is opgenomen in de Alcoholwet wordt er in het geval van een eerste overtreding een waarschuwing opgelegd (in de gevallen waarbij sprake is van de mogelijkheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete). De sanctionering van overtredingen blijft echter altijd maatwerk. Dit betekent dat er in geval er een sanctie wordt opgelegd er altijd gekeken wordt naar de situatie en omstandigheden.

In sommige gevallen is het opleggen van een bestuurlijke boete niet mogelijk. Zo valt de sanctionering van de bepalingen over dronkenschap (artikel 20 lid 4 en 5 Alcoholwet) on artikel 252 van het Wetboek van Strafrecht.

5.3 Verbinding preventie en handhaving

Doelgroep	Preventie	Handhaving
Horecaondernemers	Training (jaarlijks) Communicatie Actief norm NIX18 uitdragen	6 keer per jaar controleren - Leeftijdsgrens - Dronkenschap Prijzsacties verbieden
Evenementen	Training Communicatie Actief norm NIX18 uitdragen	Controles op basis van steekproeven (minimaal 12 keer per jaar) - Leeftijdsgrens - Dronkenschap - Voorschriften vergunning Prijzsacties verbieden
Dorpshuizen	Training (jaarlijks) Communicatie Actief norm NIX18 uitdragen	3 keer per jaar controleren - Leeftijdsgrens - Dronkenschap Beperking schenktijden Prijzsacties verbieden Sluitingstijd
Sportverenigingen	Training Communicatie Alcoholbeleid opstellen Actief norm NIX18 uitdragen	3 keer per jaar controleren - Leeftijdsgrens - Dronkenschap Beperking schenktijden Prijzsacties verbieden Sluitingstijd
Supermarkten en slijterijen	Training Communicatie Actief norm NIX18 uitdragen	5 keer per jaar controleren - Leeftijdsgrens - Mystery visits Prijzsacties verbieden
Scholen	Voorlichting Norm NIX 18 uitdragen Training voor docenten voor signalerende functie	

Ouders	Voorlichting (scholen, VNN) Goede voorbeeld geven Voer het gesprek over alcohol met uw kind Maak afspraken over het alcoholgebruik van uw kind	
---------------	---	--

Tabel 5: Verbinding tussen preventie en handhaving

Om te zorgen voor een goede uitvoering moet duidelijk zijn wie verantwoordelijk is voor welke acties. Daarom wordt hieronder per acties kort weergegeven wie de initiatiefnemer is en wie de samenwerkingspartners zijn. Daarnaast wordt weergegeven op welke basis de actie wordt uitgevoerd, bijvoorbeeld jaarlijks of gedurende de hele periode.

- Training en voorlichting: het initiatief voor trainingen en voorlichting ligt bij de gemeente en de samenwerkingspartners VNN, Gezond in Midden-Drenthe en GGD. Trainingen worden jaarlijks gegeven voor barmedewerkers/vrijwilligers van sportverenigingen, evenementen horecagelegenheden, dorpshuizen en supermarkten/slijterijen. Ook voorlichtingen worden jaarlijks gegeven op het voortgezet onderwijs. Het initiatief kan ook liggen bij de scholen, sportverenigingen of alcoholverstrekkers wanneer er vaker behoefte is aan trainingen of voorlichtingen.
- Communicatie: een gesprek wordt aangegaan op initiatief van de alcoholverstrekker. Het gesprek is in eerste instantie met de gemeente. Samenwerkingspartners als VNN, GGD en de politie kunnen wanneer nodig aansluiten bij deze gesprekken.
- Norm NIX 18 uitdragen: alle alcoholverstrekkers dragen gedurende de gehele 4 jaar de norm NIX18 uit door middel van bijvoorbeeld posters en stickers. Ondersteuning van VNN en Gezond in Midden-Drenthe is hierbij mogelijk.
- Controles: de handhavingscontroles worden uitgevoerd door de BOA's van de gemeente. In de tabel is opgenomen hoe vaak de controles worden uitgevoerd.

6. Monitoring en evaluatie

De doelstellingen die zijn geformuleerd in hoofdstuk 4 kunnen worden gemonitord aan de hand van de uitkomsten van onderzoeken van de GGD. Zo bieden de jeugdgezondheidsmonitor, gezondheidsmonitor volwassenen en de gezondheidsmonitor ouderen inzicht in of de gestelde doelen behaald zijn. Elke 4 jaar worden deze onderzoeken uitgevoerd, dit betekent dat er elke 4 jaar een mogelijkheid is om de doelstellingen te monitoren en te evalueren.

Daarnaast wordt elke 2 jaar een tussenevaluatie uitgevoerd om de voortgang te bepalen en waar nodig bij te sturen. Elke 4 jaar wordt het volledige beleid geëvalueerd. De evaluatie biedt input voor de volgende 4 jaar. Bij de evaluatie wordt gebruik gemaakt van een soortgelijke enquête onder jongeren en ouders/volwassenen die voorafgaand aan dit beleid ook is uitgezet. Dit om de verschillen te kunnen bepalen tussen de situatie voorafgaand aan het beleid en na afloop van het beleid.

Bronnenlijst

[Alcohol voor jongeren extra schadelijk | Alcohol | Rijksoverheid.nl](#)

[basisrapport-gezondheidsmonitor-volwassenen-2020_def.pdf \(gezondheidsgegevensdrenthe.nl\)](#)

[basisrapport-gezondheidsmonitor-ouderen-2020_def.pdf \(gezondheidsgegevensdrenthe.nl\)](#)

[gm-jeugd-midden-drenthe.pdf \(gezondheidsgegevensdrenthe.nl\)](#)

[midden-drenthe_wijkprofielen_2022_def.pdf \(gezondheidsgegevensdrenthe.nl\)](#)

[Gezondheidsmonitor \(gezondheidsgegevensdrenthe.nl\)](#)

[Gezondheidsmonitor \(gezondheidsgegevensdrenthe.nl\)](#)

[Jeugd in Midden-Drenthe 2021 versie 1.0 \(gezondheidsgegevensdrenthe.nl\)](#)

[Cijfers hulpvraag en incidenten - Expertisecentrum Alcohol \(trimbos.nl\)](#)

[Cijfers alcoholgebruik jongeren - Expertisecentrum Alcohol \(trimbos.nl\)](#)

<https://www.trimbos.nl/aanbod/helder-op-school>

[wetten.nl - Regeling - Alcoholwet - BWBR0002458 \(overheid.nl\)](#) – Alcoholwet

Beleidsnota bewegen en leefstijl 2019-2023: “Met elkaar bewegen naar een gezonde toekomst”

Onderzoek Proscop 2022: “Gewicht toekennen aan de brede blik op gezondheid”